

majoritatea respondenților medici (67 %), în timp ce asistenții medicali dau dovadă de cunoaștere doar în proporție de 21 %.

Educația terapeutică în hipertensiunea arterială este considerată o intervenție terapeutică importantă de marea majoritate a respondenților (98,1 %), datorită beneficiilor pe care aceasta le aduce în controlul tensiunii arteriale (90,6 %); scăderea mortalității cauzate de complicații (81,7 %); creșterea complianței la tratament (72,5 %); conștientizarea bolii (65,5 %). În același timp 79,2 % din respondenți nu consideră că educația terapeutică ar trebui să fie un serviciu autonom.

Personalul medical chestionat raportează diverse impedimente în procesul de organizare a educației terapeutice a pacienților cu hipertensiune arterială, printre care: deficiențe tehnico-materiale (75,7 %); necomplianța pacientului (69,5 %); lipsa timpului (65,2 %). Pentru îmbunătățirea procesului de educație terapeutică, personalul medical a propus mai multe măsuri: instruirea personalului medical (84,1 %), standardizarea procesului la nivel național (69,3 %), motivația pacienților (60,1 %), plata suplimentară a angajaților (51,5 %), implicarea ONG-urilor (48,2 %), utilizarea tehnologiilor digitale (48 %).

Concluzii: Educația terapeutică nu este definită în Republica Moldova, datele existente atestă deficiențe, iar reglementările în vigoare sunt generale și nespecifice. Procesul de organizare a educației terapeutice este incomplet, datorită lipsei sau insuficienței planificării și evaluării educației terapeutice a pacienților cu hipertensiune arterială. Personalul medical din asistența medicală primară consideră importantă educația terapeutică în hipertensiunea arterială și poate fi îmbunătățită prin instruirea personalului medical, standardizarea procesului la nivel național și motivarea pacienților.

Cuvinte-cheie: educația terapeutică, hipertensiunea arterială, asistența medicală primară.

ATITUDINIILE MEDICILOR FAȚĂ DE REFUZUL PARENTAL ÎN ASISTENȚĂ MEDICALĂ ACORDATĂ COPILULUI

Vitalie TRIBOI

Scopul: Determinarea atitudinilor medicilor față de refuzul parental în asistența medicală acordată copilului pentru elaborarea recomandărilor în vederea dezvoltării unor mecanisme de intervenție și instrumente de protecție a dreptului copilului la sănătate.

Obiectivele: Analiza cadrului normativ în vigoare la nivel internațional și național cu privire la protecția dreptului la sănătate al copilului; analiza experiențelor internaționale cu privire la intervențiile legale în cazurile de refuz al părinților în asistența medicală acordată copilului; evaluarea atitudinilor și opiniilor medicilor privind acțiunile pentru protecția dreptului copilului la sănătate atunci când părintele refuză asistență medicală; elaborarea unor recomandări pentru dezvoltarea mecanismelor de intervenție și instrumente de protecție a dreptului copilului la sănătate.

Materiale și metode: Tipul studiului: mixt. Componenta *cantitativă* – **studiu observațional** cu aplicarea chestionarului elaborat în interesul studiului. Lotul de cercetare: 2618 medici, din ei medici de familie – 1570, medici pediatri – 435, medici specialiști – 292, medici în asistența medicală de urgență – 321. Componenta *calitativă* – **interviuri în profunzime** cu pediatri, specialiști în asistența medicală de urgență și medici de familie (6 interviuri a câte 2 persoane). *Metodele studiului:* istorică, epidemiologică, sociologică, statistică, comparativă.

Rezultate obținute: Privind frecvența fenomenului de refuz parental al tratamentului, 65 % dintre cei chestionați raportează că au întâlnit părinți care au refuzat tratamentul medical pentru copiii lor, iar 20 % nu au întâlnit personal astfel de situații.

Cele mai refuzate tratamente/intervenții medicale de către părinți sunt administrarea antibioticelor (39,53 %), vaccinarea (34,88 %), internarea unui copil grav în staționar (16,27 %), transfuziile de sânge (2,32 %), alte intervenții (6,97 %). Atitudinea dominantă a medicilor (50%) în situații de refuz paternal al tratamentului pentru copil, este să insiste argumentat asupra tratamentului, 20 % – consideră că părintele are dreptul să decidă pentru copilul său dacă acesta trebuie sau nu să primească un anumit tratament sau intervenție, pe când 13 % – consideră că în asemenea cazuri trebuie de implicat poliția.

Din numărul total de chestionați 82 % apelează cel mai des la serviciul de poliție în caz de neînțelegere cu pacienții lor, o colaborare cu asistenții sociali o au 72 % dintre cei chestionați, iar la serviciul de protecție a copilului apelează în proporție de 59 %. Cât privește responsabilizarea părinților care refuză asistența medicală a copiilor lor, 72 % de respondenți pledează pentru pedeapsă, iar 28 % spun că nu este necesară vreo intervenție. Referitor la cadrul legal, 24 % raportează că îl cunosc, în timp ce 62 % dintre respondenți exprimă nevoia de cunoștințe suplimentare a domeniului legal pentru a face față refuzului parental de tratare a copilului, iar 35 % simt nevoia de cunoștințe și abilități de comunicare interpersonală.

Concluzii: Fenomenul refuzului părinților pentru acordarea asistenței medicale necesare copiilor este un fenomen des întâlnit în practica medicală din Republica Moldova, peste 62 la sută din respondenți s-au întâlnit cu cazuri de prejudicii aduse copilului drept urmare a refuzului părintelui pentru îngrijirea necesară, iar fiecare al IV-lea medic acceptă fără îndoială refuzul semnat al părinților. Două treimi dintre respondenți recunosc că nu au cunoștințe suficiente în domeniul juridic și cel al comunicării pentru a face față situațiilor de refuz parental a intervențiilor destinate asistenței copilului bolnav, semnalând în același timp necesitatea creșterii colaborării intersectoriale cu poliția, asistentul social și alți actori comunitari. În ansamblul său studiul relevă lacune în cadrul normativ național cu privire la protecția dreptului copilului la sănătate.

Cuvinte cheie: asistență medicală acordată copilului, vaccinare, comunicare, refuz parental la tratament.

ACCESIBILITATEA SERVICIILOR MEDICALE ACORDATE GRAVIDELOR ÎN CONDIȚIILE PANDEMIEI COVID-19

Liliana IONCU

Scopul: Evaluarea accesibilității serviciilor medicale în condițiile pandemiei COVID-19 pentru elaborarea recomandărilor de îmbunătățire a asistenței medicale acordate gravidelor și creșterea accesibilității serviciilor medicale în condițiile de urgență de sănătate publică.

Obiectivele: Analiza studiilor și practicilor internaționale privind acordarea și accesibilitatea serviciilor prenatale în condițiile pandemiei COVID-19; analiza opiniei medicilor obstetricieni- ginecologi și a medicilor de familie cu privire la organizarea serviciului prenatal în condițiile pandemiei; evaluarea percepției gravidelor privind accesibilitatea serviciilor medicale și eventualele bariere de acces ale acestora la asistența medicală specializată; elaborarea recomandărilor privind creșterea accesibilității serviciilor prenatale în condițiile de urgență de sănătate publică.

Materiale și metode: Tipul studiului: mixt. Componenta **cantitativă** – studiu descriptiv efectuat prin aplicarea de chestionar. Eșantionul studiului: 148 de medici obstetricieni-ginecologi și 364 de medici de familie. Chestionarele au fost elaborate și distribuite parțial online. Componenta **calitativă** – interviuri în profunzime cu 8 gravide. Datele au fost colectate în